

یادی از عالمی پژوهشگر

دهم فروردین سالروز درگذشت مرجع عالیقدر آیت الله بروجردی است؛ عالمی که با ریاست بر حوزه علمیه قم، در راه وحدت جهان اسلام کوشید و با آثار ارزنده اش، چراغ هدایت مردم روزگار خویش شد.

دهم فروردین سالروز درگذشت مرجع عالیقدر آیت الله بروجردی است؛ عالمی که با ریاست بر حوزه علمیه قم، در راه وحدت جهان اسلام کوشید و با آثار ارزنده اش، چراغ هدایت مردم روزگار خویش شد.

عالمان دینی همواره در کنار مردم، پیشاهنگ مبارزه با استبداد و استکبار بودند. اندیشمندانی که علاوه بر نگاه به موضوعات داخلی به مسایل و مشکلات منطقه و جهان اسلام توجه ویژه ای داشتند و در راه برقراری عدالت در جامعه ی عصر خویش می کوشیدند. آیت الله سیدحسین طباطبایی بروجردی از جمله بزرگان این دیار کهن بود که در 1254 هجری خورشیدی در بروجرد دیده به جهان گشود.

او در دوره ی کودکی، زیر نظر پدر عالم خویش رشد و پرورش یافت و در هفت سالگی کتاب جامع المقدمات را در مکتب خانه آموخت و به منظور ادامه ی تحصیلات به حوزه ی علمیه نوبخس در زادگاه خویش رفت.

آیت الله بروجردی در 17 سالگی برای افزودن به دانش خویش راهی اصفهان شد و از کلاس درس حاج سیدمحمد باقر درجه ای بسیار بهره برد. وی در این شهر از وجود استادانی همچون محمد تقی مدرس، ابوالعالی کلباسی، آخوند کاشی و جهانگیر خان قشقایی کسب فیض کرد و در 27 سالگی به منظور ادامه ی تحصیلات به نجف اشرف رفت.

او در آن دیار از محضر استادان بزرگی همچون آیت الله آخوند ملا محمد کاظم خراسانی، آیت الله آقا سید کاظم یزدی و آیت الله شریعت اصفهانی (شیخ الشریعه) بهره مند شد و به توشه ی علم خویش افزود.

آیت الله بروجردی در 1289 هجری خورشیدی به اصرار پدر به بروجرد بازگشت تا دیگران را از دانش خویش بهره مند سازد اما پس از مدتی با از دست دادن پدرش، دوباره راهی نجف شد تا مسیر تعالی علم و دانش خویش را ادامه دهد.

او در دوره یی زندگی می کرد که حکومت استبدادی رضاخان بر کشور سایه افکنده بود و مردم و روحانیون در شهرهای گوناگون برای رسیدن به استقلال و آزادی به مبارزه با رژیم پهلوی می پرداختند؛ اصفهان از جمله این شهرها بود که مردم آن به رهبری آیت الله نور الله اصفهانی برای نشان دادن مخالفت خود نسبت به اقدام های رژیم پهلوی به قم مهاجرت کردند و توانستند علمای بسیاری را در این مسیر سرنوشت ساز با خود همراه سازند؛ در این میان آیت الله بروجردی برای پیشبرد اهداف انقلابی این مهاجرت، به دیدار علمای نجف رفت و به مشورت با آنان پرداخت تا بتواند نقش گسترده ی خود را به عنوان مبارزی نستوه در برابر مردم مجاهد ایران زمین به خوبی ایفا کند.

بنابراین عالمان دینی این شهر تصمیم گرفتند با حمایت از مهاجرت مردم و روحانیون به قم، اعتراض های خود را علیه حکومت استبدادی رضاخان نشان دهند و پیام خویش را به گوش حکومت برسانند. در این برهه ی حساس آیت الله بروجردی و شیخ احمد شاهرودی به عنوان نماینده ی این شهر برای دیدار با علمای قم انتخاب شدند تا پس از دیدار با مراجع، راهی تهران شوند و خواسته ی علما و مهاجرین را به عوامل رژیم پهلوی بیان کنند.

بدین دلیل آیت الله بروجردی هم زمان با افزایش اعتراض های مردمی علیه رژیم وقت برای ایفای چنین نقش مهمی به ایران آمد، اما ماموران حکومتی که از پیوستن او به روحانیون در قم واهمه داشتند، او را در قصر شیرین دستگیر کردند و به تهران نزد رضاخان بردند.

این عالم فرزانه پس از چندی از زندان آزاد شد و از آنجایی که رژیم پهلوی مانع اقامت وی در قم می شد، او به مشهد رفت و به درخواست آیت الله طباطبایی قمی و آیت الله محمد کفایی، اقامه ی نماز جماعت مسجد گوهرشاد را بر عهده گرفت.

آیت الله بروجردی به مدت هشت ماه در دیار توس روزگار گذراند و سپس به شهر قم رفت و در آنجا با استقبال حوزه ی علمیه ی قم روبرو شد و با اصرار آیت الله حائری این شهر را برای زندگی و آموزش برگزید.

این فقیه عالم پس از درگذشت آیت الله حائری به درخواست گروهی از فقهای سرشناس آن روزگار، رهبری و مدیریت حوزه ی علمیه ی قم را عهده دار شد، مجالس درس وی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بود به گونه ای که مدرسان حوزه ی علمیه نیز در این کلاس ها حضور می یافتند.

آیت الله بروجردی از چنان مقام والایی برخوردار بود که آیت الله سید صدر الدین صدر، جایگاه نماز خود را در حرم حضرت معصومه(س) به وی واگذار کرد.

وی در آخرین سفر خویش به مشهد مقدس، کتابخانه ی آستانه مقدس حضرت علی بن موسی الرضا(ع) را فهرست نگاری کرد و پس از سه ماه اقامت به قم بازگشت.

این مرجع عالیقدر از شخصیتی کوشا و جدی بهره مند بود و توجه ویژه ای به خاندان پیامبر اکرم(ص) داشت. منزل وی در بروجرد مرکزی برای برگزاری مراسم گوناگون برای خاندان اهل بیت(ع) به ویژه امام حسین(ع) به شمار می رفت.

استاد مطهری درباره ی این عالم عامل گفته است: «یکی از مزایای برجسته ی معظم له که نماینده ی طرز تفکر روشن وی بود، علاقه مندی وی به تاسیس دبستان ها و دبیرستان های جدید زیر نظر سرپرستان متدین بود که دانش آموزان را هم علم بیاموزند و هم دین. معظم له دیانت مردم را در بی خبری و بی اطلاعی و بی سوادی جستجو نمی کرد، بلکه معتقد بود که اگر مردم عالم شوند و دین هم به طور صحیح و معقول به آنها آموزش داده شود، هم دانا خواهند شد و هم متدین. آن مقداری که من اطلاع دارم، مبالغ زیادی از وجوه و سهم امام را اجازه داد که صرف تاسیس بعضی از دبیرستان ها شود.»

وی برای وحدت مسلمانان و تقریب مذاهب اسلامی اهمیت ویژه ای قایل بود و اعتقاد داشت که موارد بسیاری در قرآن، سنت پیامبر اکرم(ص) و سیره ی اهل بیت وجود دارد که به وحدت و جلوگیری از تفرقه ی مسلمانان اشاره می کند.

این روحانی گرانقدر هنگامی که رژیم صهیونیستی، سرزمین فلسطین را اشغال کرد، موضعی محکم در برابر این رویداد گرفت و در 1327 هجری خورشیدی در بیانیه ای با محکومیت این اقدام رژیم، از مجاهدان فلسطینی با احترام یاد و برای پیروزی آنها دعا کرد.

آیت الله بروجردی در کنار آموزش به تحقیق و پژوهش نیز می پرداخت و از خویش آثار ارزنده ای به زبان فارسی و عربی به یادگار گذاشت که از آن میان می توان به توضیح المناسک، مناسک حج، توضیح المسائل، طبقات الرواه، رساله فی المهور و ... اشاره کرد.

شاگردان وی از مراجع برجسته ی جهان تشیع بودند، حضرات آیات امام خمینی، سید علی سیستانی، لطف الله صافی گلپایگانی، محمد فاضل لنکرانی، ناصر مکارم شیرازی، سید موسی شبیری زنجانی و ... از جمله ی این بزرگان محسوب می شوند.

سرانجام آیت الله بروجردی پس از سال ها مجاهدت و کوشش در دهم فروردین 1340 هجری خورشیدی رخ در نقاب خاک کشید و به دیدار حق شتافت.

با الهام از: کتاب آیت العظمی سید حسین بروجردی